

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

TEDBİRE İLİŞKİN ARA KARAR

M.A. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2016/220)

Karar Tarihi: 20/1/2016

İKİNCİ BÖLÜM

ARA KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Raportör : M. Serhat MAHMUTOĞLU
Başvurucu : M.A. (Rusya Federasyonu vatandaşı)
Vekili : Av. Taner KILIÇ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Rusya Federasyonu vatandaşı olan başvurucu hakkında verilen sınır dışı kararının uygulanması hâlinde etnik kökeni ve inançları nedeniyle ülkesinde yaşam hakkının, işkence ve eziyet yasağının ihlal edileceği iddiaları hakkındadır.
2. Başvurucu, sınır dışı edilmesine dair karar gereği yapılacak işlemin yürütmesinin tedbiren durdurulmasını talep etmektedir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

3. Başvuru, 6/1/2016 tarihinde yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 73. maddesi uyarınca, tedbir talebinin Bölüm tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve ilgili kurumlarından edinilen bilgi ve belgelere göre olaylar özetle şöyledir:
5. Başvurucu, 1994 doğumludur ve Rusya Federasyonu vatandaşıdır.
6. Başvurucu, eşi ve birisi iki yaşında diğerleri dokuz aylık ikizler olmak üzere üç çocuğuyla birlikte yaşadıkları Çeçenistan Cumhuriyetini terk ederek belirlenemeyen bir tarihte Türkiye üzerinden yasa dışı yollarla Suriye'ye geçiş yapmıştır.
7. Başvurucu, eşinin Halep'te gerçekleşen bir bombalı saldırıda hayatını kaybetmesi üzerine çocuklarıyla birlikte Türkiye'ye dönmeye karar vermiş; 10/9/2015 tarihinde yasa dışı yollardan Suriye-Türkiye sınırını geçmeye çalışırken kolluk görevlileri tarafından yakalanmıştır.

8. Başvurucu, 15/9/2015-7/11/2015 tarihleri arasında Hatay Geri Gönderme Merkezinde (GGM), 7/11/2015-15/12/2015 tarihleri arasında İzmir GGM’de idari gözetim altında tutulmuştur. Başvurucu hâlen Erzurum ilinde bulunan Aşkale GGM’de çocuklarıyla birlikte idari gözetim altında tutulmaya devam etmektedir.

9. İzmir Valiliği Göç İdaresi Müdürlüğü (İzmir Göç İdaresi), 9/11/2015 tarihinde, başvurunun “Türkiye’ye yasal giriş ve Türkiye’den yasal çıkış” kuralların ihlal ettiği gerekçesiyle sınır dışı edilmesine karar vermiştir.

10. Başvurucunun sınır dışı edilmesine dair kararının iptali için açtığı dava, İzmir 1. İdare Mahkemesinin 4/12/2015 tarihli ve E.2015/1750, K.2015/1724 sayılı kararıyla reddedilmiştir.

11. Bu karar 14/12/2015 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş olup süresi içinde 6/1/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur.

12. Anayasa Mahkemesi, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünden (Göç İdaresi), başvurunun sınır dışı edilmesine dair işlemle ilgili bilgi ve belge talebinde bulunmuştur. Göç İdaresinin 11/1/2016 tarihli cevabı özetle şöyledir:

“Kişinin Rusya’ya geri gönderilmesi hâlinde dini kimliği ve Çeçen asıllı olması nedeniyle işkence ve kötü muameleye maruz kalabileceği iddiası değerlendirilerek, Rusya’ya sınır dışı edilmeyebilir; ancak Rusya’ya sınır dışı edilmeyecek olması, işkence ve kötü muameleye maruz kalmayacağı güvenli bir 3. ülkeye sınır dışı edilebilmesinin önünde engel değildir.

Kişinin hangi ülkeye sınır dışı edileceği, sınır dışı kararı tesis edildikten sonra değerlendirilecek bir husus olup; sınır dışı edileceği ülke, yine 6458 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesi uyarınca “Geri Gönderme Yasası” çerçevesinde değerlendirilmektedir.”

B. İlgili Hukuk

13. 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun “Geri Gönderme Yasası” kenar başlıklı 4. maddesi şöyledir:

“Bu Kanun kapsamındaki hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez.”

14. 6458 sayılı Kanun’un “Sınır dışı etme kararı” kenar başlıklı 53. maddesi şöyledir:

“(1) Sınır dışı etme kararı, Genel Müdürlüğün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır.

(2) Karar, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(3) Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir. Yabancı rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması hâlinde yargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı sınır dışı edilmez.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Başvuru formu ve ekleri incelenip tedbir talebi hakkında gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

16. Başvurucu, Rusya Federasyonu Çeçenistan Cumhuriyeti vatandaşı olduğunu, dini inançları nedeniyle ülkesinde devlet nezdinde ve kamu görevlileri karşısında yaşadığı sorunlar nedeniyle Türkiye'ye geldiğini, ülkesine geri gönderilmesi hâlinde etnik kökeni ve inançları nedeniyle yaşamının tehlikeye düşebileceğini, işkence ve eziyete maruz kalabileceğini belirterek Anayasa'nın 17., 19., 20. ve 36. maddelerinde güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştü, iltica talebinde bulunmuş olması nedeniyle kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulmasını ve yargılama giderlerini karşılayacak maddi gücü bulunmaması nedeniyle adli yardımdan yararlandırılmasını talep etmiştir.

B. Değerlendirme

1. Adli Yardım Talebi Yönünden

17. Ayrıntıları Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay*, B. No: 2012/1181, 17/9/2013 tarihli ve sayılı kararında belirtilen adli yardım talebinin değerlendirilmesine ilişkin ilkeler temelinde somut olayda, yabancı uyruklu olan ve Türkiye'ye giriş yaptığı tarihten itibaren idari gözetim altında bulunan başvurunun, dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden, geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvurunun talepleri bu aşamada açıkça dayanaktan yoksun olmadığından adli yardım talebinin kabulü gerekir.

2. Tedbir Talebi Yönünden

18. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (5) numaralı fıkrası ve İçtüzük'ün "*Tedbir kararı*" başlıklı 73. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre; başvurunun yaşamına ya da maddi veya manevi bütünlüğüne yönelik ciddi bir tehlike bulunduğu anlaşıldığı hâlinde, başvuru hakkında esasa ilişkin inceleme yapılana kadar Bölümlerce resen veya başvurunun talebi üzerine gerekli tedbirlere karar verilebilir.

19. Somut olayda başvuru ülkesine geri gönderilmesi hâlinde etnik kökeni ve inançları nedeniyle yaşamının tehlikeye düşebileceğini, işkence ve eziyet görebileceğini ileri sürmüştü ancak kişisel durumuyla ilgili somut bilgi ve belge ortaya koymamıştır. Bununla birlikte uluslararası alanda faaliyet gösteren insan hakları örgütlerinin (İnsan Hakları İzleme Örgütü, Uluslararası Af Örgütü), Rusya'ya ilişkin raporlarında, başvurunun iddialarını destekler nitelikte tespitlere yer verildiği görülmektedir. Başvurunun iddiaları ve anılan insan hakları örgütlerin raporları birlikte değerlendirildiğinde, bu aşamada başvurunun iddialarının temelsiz olduğu söylenemez.

20. Öte yandan Göç İdaresi başvurunun, ülkesine sınır dışı edilmeyebileceğini, güvenli bir üçüncü ülkeye de sınır dışı edilebileceğini belirtmiştir (bkz. § 12). Anılan yazıdan başvurunun ülkesine sınır dışı edilme ihtimalinin tamamen ortadan kalktığı sonucuna ulaşmak mümkün değildir.

21. Açıklanan nedenlerle, başvurunun ülkesine sınır dışı edilmesi hâlinde yaşamına ya da maddi veya manevi bütünlüğüne yönelik ciddi bir tehlikeyle karşılaşma ihtimali bulunduğu anlaşıldığından bu aşamada tedbir talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

Başvuru Numarası : 2016/220 (Tebdir Ara Kararı)
Karar Tarihi : 20/1/2016

V. HÜKÜM

A. Başvurucunun adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Başvurucunun kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

C. Başvurucunun tebdir talebinin KABULÜNE,

D. Mahkemece yeni bir karar verilinceye kadar başvurucunun ÜLKESİNE SINIRDIŞI EDİLMESİNE İLİŞKİN İŞLEMİN TEDBİREN DURDURULMASINA,

E. Kararın bir örneğinin başvurucuya ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne tebliğine,

20/1/2016 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ